© О. С. Іванишина, А. А. Ваховська, Я. М. Бабій

Отримано: 25 лютого 2026 р.

Прорецензовано: 02 березня 2026 р.

Прийнято до друку: 04 березня 2026 р.

Дата публікації: 26 березня 2026 р.

email: oldiru554@gmail.com

ORCID-ідентифікатор: https://orcid.org/0000-0002-4495-7475

email: alisavahovskaa16@gmail.com

ORCID-ідентифікатор: https://orcid.org/0009-0001-1728-3671

email: babija950@gmail.com

ORCID-ідентифікатор: https://orcid.org/0009-0006-7157-8549

DOI: http://doi.org/10.25264/2311-5149-2026-40(68)-147-153

Іванишина О. С., Ваховська А. А., Бабій Я. М. Відкритий банкінг як інституційна основа формування інноваційної підприємницької культури. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія» : серія «Економіка» : науковий журнал.* Острог : Вид-во НаУОА, березень 2026. № 40(68). С. 147–153.

УДК: 336.71:004.738.5:330.341.1

JEL-класифікація: G21, O31, O33, L86

Іванишина Ольга Степанівна,
кандидатка економічних наук, доцентка,
завідувачка кафедри адміністрування податків
Державного податкового університету

Ваховська Аліса Андріївна,
Державний податковий університет

Бабій Ярослава Михайлівна,
Державний податковий університет

ВІДКРИТИЙ БАНКІНГ ЯК ІНСТИТУЦІЙНА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Статтю присвячено комплексному дослідженню відкритого банкінгу як інституційної та технологічної основи формування інноваційної підприємницької культури у фінансовому секторі. У статті розкрито сутність відкритого банкінгу як моделі регламентованого обміну фінансовими даними через стандартизовані прикладні програмні інтерфейси (далі API), що виступають технологічним каналом взаємодії між банками та третіми сторонами (постачальниками платіжних послуг, фінтех-компаніями, агрегаторами) за умови експліцитної згоди клієнта. Обґрунтовано трансформацію традиційної «закритої» банківської архітектури в платформенну екосистему, де клієнт стає центральним суб'єктом управління даними, а API забезпечують безшовну інтеграцію сервісів. Проаналізовано міжнародний досвід імплементації відкритого банкінгу, зокрема, регуляторні моделі Competition and Markets Authority у Великій Британії, директиву PSD2 у Європейському Союзі, яка стала ключовою регуляторною віхою, запровадивши обов'язковий доступ третіх сторін (AISP, PISP) до платіжних рахунків та встановивши єдині стандарти безпеки й комунікації через API, а також ринково-орієнтовані та інфраструктурні підходи в Сінгапурі та Індії.

Окрему увагу приділено українському контексту, включаючи імплементацію положень відкритого банкінгу Національним банком України у 2025 році на основі гармонізації з вимогами PSD2, що передбачає обов'язкове надання банками базових API у реальному часі та ліцензування третіх постачальників. Визначено ключові переваги моделі – посилення конкуренції, розвиток інноваційних фінтех-продуктів (агрегатори рахунків, персоналізований скоринг, автоматизоване бюджетування), підвищення фінансової інклюзії, а також оптимізацію діяльності малого та середнього бізнесу (далі – МСБ). Показано, що відкритий банкінг створює сприятливе середовище для розвитку підприємницької ініціативи, знижує бар'єри входу на ринок фінансових послуг та стимулює появу нових бізнес-моделей, орієнтованих на клієнтоцентричність, гнучкість та швидке впровадження інновацій.

Акцентовано, що формування підприємницької культури в умовах відкритого банкінгу проявляється у зростанні рівня цифрової грамотності суб'єктів господарювання, поширенні практик відкритих інновацій, партнерської взаємодії між банками та фінтех-компаніями, а також у розвитку культури управління даними як стратегічним ресурсом. Відкритий банкінг сприяє формуванню довіри, прозорості та відповідальності у фінансових відносинах, що є ключовими цінностями сучасної підприємницької культури. Окреслено основні виклики, пов'язані з кібербезпекою та захистом персональних даних при передачі через API, регуляторною фрагментацією у різних юрисдикціях та необхідністю технологічної модернізації банківських систем.

Ключові слова: *відкритий банкінг, open finance, фінтех, API, підприємницька культура, фінансова інклюзія, регуляторна політика, підприємництво і бізнес.*

Olga Ivanyshyna,
PhD in Economics, Associate Professor, Head of the Department of Tax Administration, State Tax University

Alisa Vakhovska,
State Tax University

Yaroslava Babii,
State Tax University

© О. С. Іванишина, А. А. Ваховська, Я. М. Бабій
ISSN 2311-5149
ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ ТА КРЕДИТ

OPEN BANKING AS AN INSTITUTIONAL FRAMEWORK FOR FORMING AN INNOVATIVE ENTREPRENEURIAL CULTURE

This article provides a comprehensive study of open banking as an institutional and technological foundation for developing an innovative entrepreneurial culture in the financial sector. It explores open banking as a model for the regulated exchange of financial data via standardized application programming interfaces (APIs), facilitating interaction between banks and third parties with client consent. The transformation from a traditional closed banking architecture to a platform-based ecosystem is justified. International implementation experiences are analyzed, including the UK, the EU's PSD2 Directive, Singapore, and India.

Particular attention is paid to the Ukrainian context, specifically the National Bank of Ukraine's 2025 open banking implementation harmonized with PSD2 requirements, which mandates real-time core APIs and third-party licensing.

Key benefits include increased competition, innovative fintech development, improved financial inclusion, and optimized operations for small and medium-sized enterprises (SMEs). Open banking lowers market entry barriers and stimulates customer-centric business models. Developing an entrepreneurial culture within this context manifests through growing digital literacy, open innovation, bank-fintech collaborations, and strategic data management. While promoting trust and transparency, the study also outlines primary challenges: cybersecurity risks, data protection, regulatory fragmentation, and the need for technological modernization in banking systems.

Keywords: *open banking, open finance, fintech, API, entrepreneurial culture, financial inclusion, regulatory policy, entrepreneurship and business.*

Постановка проблеми. У сучасній парадигмі розвитку фінансового сектору відкритий банкінг (open banking) розглядається як інституційна та технологічна модель організації обміну даними, що передбачає перехід від закритих банківських систем до відкритої платформенної архітектури. Дефініційно відкритий банкінг являє собою регламентований та захищений процес взаємодії між учасниками платіжного ринку, який забезпечує передачу фінансової інформації за умови експліцитної згоди клієнта.

Механізм реалізації цієї моделі базується на використанні стандартизованих прикладних програмних інтерфейсів (application programming interfaces, API), що надають уповноваженим установам (передусім банкам та іншим постачальникам платіжних послуг, які обслуговують рахунки) технічну можливість відкривати доступ до даних клієнтів для третіх сторін – фінтех-компаній, агрегаторів фінансової інформації, розробників спеціалізованих сервісів.

Ключовою ознакою даної парадигми виступає зміна вектора контролю над інформацією: клієнт отримує статус центрального суб'єкта, який авторизує та визначає обсяги і цілі передачі своїх даних. Це дозволяє подолати традиційну модель «ізольованого банку» (siloed banking), де фінансова установа виступала монопольним держателем даних, та перейти до екосистемної моделі, в якій дані циркулюють між множинними учасниками ринку через відкриті, стандартизовані канали, зберігаючи при цьому високий рівень безпеки та підконтрольності клієнту.

Цифрова трансформація фінансового сектору об'єктивно зумовлює необхідність перегляду усталених моделей взаємодії між постачальниками фінансових послуг та їхніми клієнтами. Відкритий банкінг (open banking) постає як нова парадигма, що базується на регламентованому обміні даними через API, однак його впровадження супроводжується низкою суперечностей. З одного боку, він створює передумови для посилення конкуренції, розвитку фінтех-екосистем та підвищення фінансової інклюзії. З іншого боку, імплементація open banking стикається з викликами інституційного, технологічного та соціального характеру: фрагментація регуляторних підходів у різних юрисдикціях, ризики кібербезпеки, необхідність модернізації застарілих банківських систем, а також низький рівень довіри та обізнаності кінцевих користувачів. Для України, яка розпочала офіційну імплементацію open banking у 2026 році, особливо актуальним є пошук відповідей на питання щодо оптимальної моделі впровадження, адаптації найкращих світових практик та формування сприятливого інституційного середовища, яке б стимулювало підприємницьку активність та інноваційний розвиток фінансового сектору. Відсутність комплексних досліджень, які б розглядали open banking не лише як технологічне нововведення, а як цілісну інституційну основу для трансформації підприємницької культури, зумовлює актуальність обраної теми.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретико-методологічне підґрунтя дослідження відкритого банкінгу формується на перетині інституційної теорії, концепцій технологічних інновацій та поведінкової економіки. У зарубіжному науковому дискурсі open banking розглядається як інституційна модель, що сприяє розвитку фінтех-екосистем через регуляторне стимулювання (PSD2, CMA), що підтверджено емпіричними дослідженнями зарубіжних дослідників, які демонструють зниження бар'єрів входу для третіх сторін. Вітчизняний науковий дискурс, актуалізований імплементацією open banking в Україні у 2025 році, представлений інституційно-правовим аналізом гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами (Коваль Є. [10], Шаренко М. [12], Добрунова К. [12]), дослідженнями стратегічних

моделей поведінки банків в умовах відкритої архітектури (Гордей О. [1], Середа Є.[1]; Скоропад І. [5], Заверуха І. [5]), а також макроекономічним аналізом впливу open banking на розвиток МСБ та фінансову інклюзію (Гринчишин Я. [2]; Марич М. [3], Антонюк В. Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених розвитку відкритого банкінгу, фінтех-екосистем та цифровізації фінансового сектору, недостатньо дослідженим залишається питання його впливу на формування підприємницької культури, зокрема в умовах трансформації фінансових інститутів та переходу до моделі open finance. Особливої уваги потребує комплексне поєднання інституційного та технологічного підходів до оцінки ролі відкритого банкінгу як чинника розвитку інноваційного підприємництва, а також аналіз особливостей його імплементації в Україні.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі відкритого банкінгу як інституційної та технологічної основи формування інноваційної підприємницької культури. Для досягнення мети визначено такі завдання: проаналізувати еволюцію концепції відкритого банкінгу у світовому регуляторному середовищі; визначити вплив open banking на розвиток фінтех-екосистем і конкурентного середовища; дослідити роль відкритого банкінгу у формуванні підприємницької культури; оцінити особливості впровадження відкритого банкінгу в Україні; окреслити перспективи розвитку open banking у контексті переходу до open finance.

Виклад основного матеріалу. З точки зору теорії фінансових інновацій, Open Banking інтегрує цифрові технології, нові бізнес-моделі та нормативні рамки довіри. Регуляторна підтримка є фундаментом безпечного та ефективного обміну даними, а згода клієнта – центральним механізмом захисту інформації. Дослідження Кембриджського центру альтернативних фінансів підтверджують, що регулятивні ініціативи стимулюють ширшу інтеграцію секторів (open finance) і розширення сфер обміну даними. Зокрема, результатом таких зусиль стає конкурентне середовище, де банки та fintech-компанії на рівних умовах конкурують та співпрацюють у створенні фінансових сервісів. У цьому контексті відкритий банкінг виступає важливим чинником трансформації підприємницької культури, оскільки формує нові норми взаємодії між учасниками ринку, засновані на відкритості, партнерстві та спільному створенні цінності.

Перші кроки у впровадженні Open Banking були зроблені наприкінці 2010-х років. Великобританія стала першопрохідцем: у 2016 році Антимонопольний орган (CMA) [8] зобов'язав дев'ять найбільших банків (так звані CMA9) розробити стандартизовані API для доступу до даних клієнтів. У Європейському Союзі це питання врегульовано Директивою PSD2 (2015/2366, імплементована у 2018 році), яка вимагала забезпечити доступ третіх сторін (AISPs, PISPs тощо) до банківських рахунків за умови згоди клієнта. Метою обох ініціатив був не лише розвиток технологій, а передусім підвищення конкуренції та розширення вибору послуг для користувачів стандарт PSD2 прямо проголосив стимулювання інновацій і конкуренції платіжного ринку.

Зараз відкритий банкінг реалізовано чи опрацьовується у понад 90 країнах світу. Кембриджське дослідження (95 юрисдикцій) показує, що підходи суттєво різняться: близько 54 юрисдикцій використовують регуляторний підхід, а решта – ринковий (часто з поступовою підготовкою нормативів). Наприклад, Великобританія, ЄС та Австралія формалізували обмін даними через суворі регуляторні стандарти, у той час як США, Канада та низка азійських країн наслідують більш ринково-орієнтовані моделі. У Сінгапурі заохочують обмін через створення спільних платформ (MAS API Playbook, платформи APIX, SGFinDex) [11], а в Гонконзі банківський регулятор розробив багатофазний Open API Framework для поступової імплементації різних типів даних. У Китаї та Індії основна увага була приділена впровадженню цифрових ідентифікаторів (наприклад, Aadhaar) і швидких платіжних систем (напр. NPCI UPI в Індії), що, у поєднанні з відкритими API (Account Aggregator тощо), значно розширили фінансову інклюзію. Кембриджські аналітики також спостерігають регіональне кластерування: Європа, MENA і Центральна Азія здебільшого дотримуються регуляторно-орієнтованих моделей, тоді як Азіатсько-Тихоокеанський регіон та багато держав Африки віддають перевагу ринковим ініціативам [3].

Головною ціллю впровадження відкритого банкінгу у більшості країн є посилення конкуренції у секторі фінансових послуг. При цьому додатковими прагненнями часто називають інновації та фінансову інклюзію. Кембриджське дослідження виявляє, що майже у 44 проаналізованих юрисдикціях розвиток конкуренції є пріоритетним, а підтримка інновацій і розширення доступу до фінансів залишаються вторинними, але все одно помітними завданнями. Європейська PSD2 [4] також чітко ставила завдання «зламати» закриту архітектуру банків і відкрити ринок для нових гравців, а не лише надати короткостроковий технологічний імпульс.

Відкритий банкінг створює сприятливі умови для появи нових сервісів і підприємництва. Зокрема, фінтех-стартапи отримують доступ до реальних даних клієнтів за умови їх згоди, що дозволяє будувати інноваційні продукти: додатки для управління особистими фінансами, кредитного скорингу,

автоматизовані системи бюджетування тощо. Це, у свою чергу, розширює вибір споживачів і стимулює появу альтернативних рішень. Наприклад, у Великобританії активно спостерігається зростання кількості небанківських платіжних установ і платформ, які обслуговують споживачів і МСБ завдяки open banking. Аналіз FCA [7] показує, що станом на початок 2025 року в UK вже понад 13,3 млн активних користувачів open banking-додатків і з 2018 року оброблено понад 23 мільйони платежів – це свідчить про поступове зростання впровадження таких сервісів. У такому середовищі формується новий тип підприємницької культури – цифрово-орієнтований, клієнтоцентричний та інноваційно активний, де ключову роль відіграють дані, швидкість розробки продуктів та здатність до масштабування бізнес-моделей.

Традиційні банки також отримують низку переваг у нових умовах. Перебудовуючись в платформорієнтовані організації, вони можуть монетизувати свої дані і розширювати перелік послуг через партнерство з фінтехами. Наприклад, банкам стає вигідно пропонувати преміальні API з розширеною аналітикою і сервісами для сторонніх розробників, одночасно залучаючи клієнтів через інтеграцію з популярними фінансовими додатками. Таким чином, відкриваються нові канали доходів: банки отримують структуровані дані про фінанси клієнтів у єдиному форматі й можуть пропонувати на їх основі додаткові сервіси чи рекомендації. Цей ефект посилюється за рахунок партнерської взаємодії: банки можуть приєднуватися до фінтех-ініціатив чи навіть виступати співзасновниками спільних проєктів [10].

Малому та середньому бізнесу та іншим підприємцям відкритий банкінг дає інструменти для оптимізації фінансового менеджменту. Зокрема, підприємства отримують змогу консолідувати інформацію про рахунки в одному інтерфейсі, що значно спрощує управління грошовими потоками і бюджетування. Швидкі автоматизовані платежі – зокрема, оплата постачальникам безпосередньо з бухгалтерських програм або ERP через ініціацію через API – скорочують витрати часу та зменшують помилки. Фінтех-сервіси, що аналізують фінансові дані бізнесу, можуть надавати глибоку аналітику: від прогнозування руху грошових коштів до виявлення аномалій та оптимізації податкового навантаження. У сумі це знижує операційні витрати підприємств і дає їм час сконцентруватися на розвитку, а не рутинних операціях. У результаті підприємницька культура МСБ еволюціонує у бік більшої аналітичності, цифрової зрілості та орієнтації на ефективне використання фінансових даних як стратегічного ресурсу.

Нарешті, Open Banking сприяє підвищенню загальної клієнтоорієнтованості фінансової екосистеми. Клієнт отримує контроль над своїми даними, що створює передумови для нових ринкових відносин. Дані поступово стають товаром, який обмінюється за конкурентних умов, а не зберігається в закритих банках. Це відкриває перспективи для додаткових сервісів – наприклад, клієнту може бути запропоновано персоналізоване страхування або інвестиції на основі його фінансової поведінки [12].

В Україні перші кроки до відкритого банкінгу почалися на початку 2020-х років. У 2023 році поняття Open Banking вперше з'явилося в законодавстві (оновлення Закону «Про платіжні послуги» [13]), а 25 липня 2025 року Правління НБУ затвердило Положення про Open Banking, яке набуло чинності 1 серпня 2025 року. Це формалізувало імплементацію принципів PSD2 в Україні: НБУ визнав Open Banking «інноваційною моделлю фінансових послуг», що передбачає доступ постачальників платіжних послуг (PSP) до банківських рахунків клієнтів через API за згодою клієнта [2].

За українською моделлю обов'язковим стає надання базових інтерфейсів (basic APIs) безкоштовно та в реальному часі. Ці базові API містять обмежений стандартний набір даних (баланс, транзакції), і за їх використання банкам не потрібно укладати індивідуальні договори з TPP. Додатково передбачено комерційні інтерфейси, що можуть надавати розширену інформацію (наприклад деталі транзакцій за період) за окремою угодою і плату. Усі TPP, що бажають отримати доступ до даних клієнтів, мають пройти ліцензування НБУ і відповідати жорстким стандартам кібербезпеки та захисту даних. Банки, у свою чергу, зобов'язані впровадити спеціалізовані API та забезпечити реальний час роботи сервісів (дані мають бути доступні без затримок).

НБУ надав банкам перехідний період: до 1 січня 2026 року встановлено п'ять місяців на технічне впровадження API і приведення усіх процесів у відповідність, при цьому застосування штрафних санкцій відтерміноване до 1 серпня 2026 року. Прес-релізи та експерти охарактеризували 1 серпня 2025 року як історичний момент модернізації українського фінсектору. Згідно з аналітичними оцінками, запуск відкритого банкінгу створює передумови для динамічного розвитку фінтех-індустрії та конкурентного ринку послуг. Зокрема, очікується збільшення числа фінтех-компаній, що будуть пропонувати послуги з агрегації рахунків, аналізу кредитоспроможності, автоматизації бухгалтерії тощо [5].

Водночас впровадження Open Banking ускладнене деякими факторами. Лише близько 30% українських банків (з-поміж 60 уповноважених) вже почали модернізацію програмного забезпечення під нові вимоги. Багато учасників ринку виявили нерозуміння механізму Open Banking або піддалися дезінформації, через що деякі користувачі зверталися в банки з проханням відключити послугу. Важливою перешкодою

є ще й низька обізнаність кінцевих користувачів: без широкої інформаційної кампанії люди не відчують переваг і можуть не скористатися сервісами. Фінекспа-аналіз додатково вказує, що ліцензійні процедури для TPP доволі складні, зокрема fintech-компаніям доводиться оформляти додаткове страхування відповідальності. З іншого боку, для успішного розвитку необхідно підтримувати діалог регулятора з ринком (з урахуванням специфіки бізнесу) та розвивати стандартні інтерфейси [6].

Різні країни обрали власні стратегічні моделі розвитку Open Banking, але скрізь відбувається розширення ідей «відкритих фінансів» та поступовий перехід до open finance. Наприклад, в ЄС вже планують відкриття пенсійних і страхових даних (open pensions/insurance), а фінансові дослідники вважають цю тенденцію наступним кроком після банківських API. Перші кроки в цьому напрямі вже зроблені: кілька європейських юрисдикцій почали інтегрувати страхові та пенсійні продукти у фінансові екосистеми.

Для формування інноваційної культури важливі як нормативно-правові, так і техніко-інфраструктурні умови. По-перше, потрібен чіткий правовий фундамент. Більшість країн закріплюють правила Open Banking на рівні законів та регламентів (наприклад, PSD2/PSD3, специфічні закони про фінтех чи платіжні послуги), які визначають: хто є ASPSP і TPP, як оформлюється згода клієнта, які інтерфейси дозволені тощо. Україна, зокрема, затвердила категорії ASPSP, PISP, AISP, перелік дозволених API та процедури згоди користувача. Регулятивні стандарти – це «довірчий каркас», без якого масштабні інновації неможливі. По-друге, потрібна технічна та інфраструктурна підтримка: високошвидкісний інтернет, миттєві платіжні системи (наприклад, системи instant payments), єдині стандарти ідентифікації (BankID, електронний підпис) і в цілому висока цифрова грамотність населення прискорюють впровадження Open Banking. Також корисними є індустріальні ініціативи – спеціальні організації чи асоціації (наприклад, Open Banking Ltd у Великій Британії), які координують розробку стандартів API, сертифікацію і підтримують спільноту розробників [1].

Важливі й політико-економічні стимули. Експерти відзначають, що розвиток фінтех-сфери потребує не лише технічних зусиль, а й економічних (податкові пільги, державні гранти, сприятлива регуляторна політика) та постійного діалогу між владою й бізнесом. Кампанії з підвищення фінансової обізнаності і безперервний зворотний зв'язок допомагають усунути бар'єри недовіри й сформувати культуру використання нових технологій.

Одним з головних викликів Open Banking є забезпечення кібербезпеки і захисту персональних даних. Оскільки дані клієнтів передаються через відкриті канали, існує ризик їх витоку або несанкціонованого використання. Без належного нагляду це може призвести до дискримінаційних алгоритмів ухвалення рішень чи відторгнення вразливих груп. Відомі випадки некоректного використання інформації (наприклад, завищене опитування за кредити), тому нараховується увага до контролю за моделями оцінки клієнтів. Регулятори активно працюють над стандартами сильного шифрування та автентифікації, а також обов'язковим аудиторським контролем TPP [2].

Фрагментованість правил у різних країнах теж створює складнощі. Наприклад, в Україні діють вимоги ліцензування TPP, у ЄС – поєднання PSD2 та GDPR, у США – низка різних законів штатів. Це ускладнює вихід на міжнародні ринки і потребує поступової гармонізації. Відсутність єдиного міжнародного стандарту API породжує технічну розрізненість: у ЄС, скажімо, є дві несумісні специфікації (Berlin Group та STET), що обмежує крос-кордонну сумісність [9].

Крім того, багато банків мають застарілі IT-системи та «силоси даних», які важко інтегрувати в єдиний інтерфейс. Це особливо актуально для невеликих або регіональних банків, які можуть відставати в реалізації Open Banking через обмежені ресурси. В країнах із недостатньою цифровою інфраструктурою (низький рівень інтернет-покриття, слабкий розвиток платіжних систем) прогрес теж буде гальмуватися. Досвід України показує: якщо користувачі не розуміють переваг нововведень (або вірять у фейки), вони можуть просто відключитися від сервісу. Отже, підвищення освіченості громадян – необхідна умова прийняття технологій.

Open Banking – це не просто технічне ноу-хау, а комплексна інституційна модель, яка створює «культурний клімат» відкритості та інновацій у фінансовій галузі. З одного боку, вона базується на сучасних технологіях API та цифровій архітектурі, але з іншого – успіх її реалізації цілком залежить від довіри клієнтів, яка забезпечується регуляцією і стандартами безпеки. По суті, концепція переходу від «закритого» банку до платформи ґрунтується на технологіях відкритих API, проте без жорстких регуляторних рамок та захисних механізмів вона не може розгорнутися в повному обсязі. Формування такого клімату безпосередньо впливає на розвиток підприємницької культури, сприяючи утвердженню цінностей довіри, прозорості, гнучкості та готовності до інноваційних змін.

Численні приклади з європейського та світового досвіду показують, що відкритість банківських даних однозначно стимулює появу нових підприємницьких проєктів у фінансовій сфері і сприяє формуванню

більш конкурентного середовища. Кількісні дослідження доводять: коли користувачі контролюють передачу даних, з'являються корисні продукти (агрегатори рахунків, персоналізовані пропозиції, автоматизовані сервіси), які покращують загальну якість обслуговування. Разом з тим, повноцінна реалізація Open Banking вимагає системної підтримки: це і технічні інвестиції (розробка API, цифрових ідентифікаторів, платформ для обміну даними), і просвітництво (заохочення населення використовувати інновації), і продумана політика (інвестиції у фінтех, гармонізація норм, податкові стимулювання). Це підтверджує, що відкритий банкінг виступає не лише технологічною платформою, а й інституційним драйвером розвитку підприємницької культури нового покоління.

Нарешті, варто зазначити, що Open Banking ставить фінансові дані в ранг інфраструктури нового типу. На базі відкритих банківських даних формується ширша система «відкритих фінансів» (Open Finance), яка включає страхові продукти, пенсійні накопичення та інші сервіси. Успішний приклад цього – плани Великої Британії та ЄС щодо запровадження відкритих платформ для пенсій і страхування. Якщо так, то відкритий банкінг може слугувати каталізатором глибоких економічних змін, розширюючи фінансову інклюзію і підтримуючи зростання, особливо в країнах із чіткими урядовими ініціативами (Бразилія, Індія тощо). Застосування ж передових технологій (великих даних, ШІ) у цьому середовищі лише посилюватиме позитивні ефекти, формуючи динамічні Open Finance-екосистеми.

Висновки. Відкритий банкінг є інституційною моделлю регламентованого обміну фінансовими даними через стандартизовані API за умови згоди клієнта, яка трансформує традиційну «закриту» банківську архітектуру в платформенну екосистему з клієнтом як центральним суб'єктом управління даними. Міжнародний досвід демонструє різноманітність підходів до імплементації open banking – від регуляторно-орієнтованих у Великій Британії та ЄС до ринково-орієнтованих у США та Сінгапурі, однак спільною умовою успіху є поєднання чіткого правового регулювання, розвиненої технічної інфраструктури та ефективної комунікації з користувачами. Встановлено, що open banking виступає каталізатором розвитку фінтех-екосистем, надаючи стартапам доступ до даних клієнтів для створення інноваційних продуктів, а традиційним банкам – можливості монетизації даних через преміальні API та партнерські програми. Особливим бенефіціаром відкритого банкінгу є малий та середній бізнес, який отримує інструменти для оптимізації фінансового менеджменту, автоматизації платежів та доступу до альтернативного кредитування на основі операційних даних. Водночас виявлено системні виклики впровадження: забезпечення кібербезпеки та захисту даних, регуляторну фрагментацію, технологічну модернізацію застарілих банківських систем та низьку фінансову грамотність населення. В українському контексті імплементація open banking, розпочата НБУ у 2025 році на основі гармонізації з PSD2, створює передумови для розвитку фінтех-індустрії та конкурентного ринку, однак потребує подолання технічних, регуляторних та соціально-психологічних бар'єрів. Доведено, що open banking є не лише технологічним нововведенням, а комплексною інституційною моделлю, яка формує новий «культурний клімат» у фінансовому секторі, заснований на відкритості, довірі та підприємницькій ініціативі, виступаючи каталізатором переходу до ширшої концепції open finance, що охоплює страхові, інвестиційні та пенсійні продукти.

Таким чином, відкритий банкінг відіграє ключову роль у формуванні сучасної підприємницької культури, орієнтованої на інноваційність, відкритість до співпраці та активне використання цифрових технологій. Він стимулює розвиток культури відкритих інновацій, заохочує партнерські моделі взаємодії між банками, фінтех-компаніями та іншими учасниками ринку, а також сприяє поширенню клієнтоцентричного підходу у створенні фінансових продуктів. У таких умовах підприємницька культура трансформується від консервативної до динамічної, адаптивної та експериментально орієнтованої, де ключового значення набувають швидкість прийняття рішень, гнучкість бізнес-моделей і здатність ефективно використовувати дані як стратегічний ресурс.

Література:

1. Гордей, О., Середа, Є. (2024). Використання open banking у банківській системі України: можливості та ризики. *Підприємництво та інновації*, 31. https://doi.org/10.32782/2415-3583/31.3

Hordei, O., Sereda, Ye. (2024). Vykorystannia open banking u bankivskii systemi Ukrainy: mozhlyvosti ta ryzyky [Use of open banking in the banking system of Ukraine: opportunities and risks]. *Pidpryiemnytstvo ta innovatsii* [Entrepreneurship and Innovation], 31, https://doi.org/10.32782/2415-3583/31.3 [in Ukrainian].

2. Гринчишин Я. (2025). Відкритий банкінг як драйвер розвитку ринку фінансових послуг. *Економіка та суспільство*, 77. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-91 (2026, лютого, 22).

Hrynchyshyn, Ya. (2025). Vidkrytyi bankinh yak draiver rozvytku rynku finansovykh posluh [Open banking as a driver of financial services market development]. *Ekonomika ta suspilstvo* [Economy and society], 77. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-91. [in Ukrainian].

3. Марич, М., Антонюк, В. (2025). Інституційне забезпечення фінтех-розвитку та роль цифрових платформ у банківському фінансовому посередництві МСП *Економіка та суспільство*, 80. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-138.

Marych, M., Antoniuk, V. (2025). Instytutsiine zabezpechennia fintekh-rozvytku ta rol tsyfrovykh platform u bankivskomu finansovomu poserednytstvi MSP [Institutional support of fintech development and the role of digital platforms in banking financial intermediation of SMEs]. *Ekonomika ta suspilstvo* [Economy and society], 80. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-138 [in Ukrainian].

4. Пшик, Б., Грудзевич, У. (2023). Удосконалення регулювання fintex на ринку банківських послуг в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-67

Pshyk, B., Hrudzhevych, U. (2023). Udoskonalennia rehuliuvannia fintekh na rynku bankivskykh posluh v Ukraini [Improvement of fintech regulation in the banking services market in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo suspilstvo* [Economy and society], 54. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-67 [in Ukrainian].

5. Скоропад, І., Заверуха, І. (2025) Відкритий банкінг в україні: обґрунтування вибору стратегічних моделей для банківських установ. *Економіка та суспільство*, 74. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-81

Skoropad, I., Zaverukha, I. (2025). Vidkrytyi bankinh v Ukraini: obgruntuvannia vyboru stratehichnykh modelei dlia bankivskykh ustanov [Open banking in Ukraine: justification of strategic model choices for banking institutions]. *Ekonomika ta suspilstvo suspilstvo* [Economy and society], 74. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-81 [in Ukrainian].

6. Burchi, A., Figà-Talamanca, G., Musile Tanzi, P. (2025). Open banking boost and brake: An extended technology acceptance model. *International Journal of Bank Marketing*, 1–28. https://doi.org/10.1108/IJBM-03-2024-0161 [in English].

7. Babina, T. (2025). Customer data access and fintech entry: early evidence from open banking. *Journal of Financial Economics*, 169. https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2024.103950 [in English].

8. Muthukannan P., Gozman D., Tan B., Dhavamani P. (2026). From open banking regulation to platform orchestration: the evolution of digital platform governance. *Information systems journal*. https://doi.org/10.1111/isj.70030 [in English].

9. Hossain, M., Raza, M., Rahman, J. (2025). Investigating the cybersecurity implications of open banking and application programming interfaces (apis) in the financial sector. *Jurnal ekonomi dan bisnis digital*. 4(1), 39-56. https://doi.org/10.55927/ministal.v4i1.13370 [in English].

10. Коваль, Є. (2025). Запровадження відкритого банкінгу в Україні: порівняльно-правовий аналіз із законодавством ЄС. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 5, 90. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.5.20

Koval, Ye. (2025). Zaprovadzhennia vidkrytoho bankinhu v Ukraini: porivnialno-pravovyi analiz iz zakonodavstvom YeS [Implementation of open banking in Ukraine: A comparative legal analysis with EU legislation]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Pravo* [Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law], 5, 90. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.5.20 [in Ukrainian].

11. Modesti, P., Freitas, L., Shotomiwa, Q., Almehrej, A. (2025). Security analysis of the open banking account and transaction API protocol. *Cyber Security and Applications*, 3. https://doi.org/10.1016/j.csa.2025.100097 [in English].

12. Шаренко, М., Добрунова, К. (2025). Open Banking в Україні: потенціал розвитку та переваги для споживачів. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 1. https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.92

Sharenko, M., Dobrunova, K. (2025). Open Banking v Ukraini: potentsial rozvytku ta perevahy dlia spozhyvachiv [Open banking in Ukraine: development potential and benefits for consumers]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo* [Analytical and comparative law], 1. https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.92 [in Ukrainian].

13. *Закон України про платіжні послуги 2021.* (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України.* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (2026, лютого, 24).

Zakon Ukrainy pro platizhni posluhy 2021 (Verkhovna Rada Ukrainy). [Law of Ukraine on Payment Services 2021 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (2026, February, 24). [in Ukrainian].